

hulpeloos creatuur, dat enkel door de hulpe en de genade Gods nog gered kan worden. Ongewild, het schaaft is er ook om ons met zijn wil te verrijken en ons door zijn zachtheid en liefheerlijkheid aan te trekken en te streelen, maar ook waar dit ten volle meetelt, vraagt ge u onwilligkeurig af, waarom dat in zichzelf hulpeloos dier moest geschapen worden. Er zijn ook andere dieren die bijdragen voor onze kleeding leveren, en op allerlei manier ons voor onze kleeding te hulp komen. Maar toch leeft in die andere dieren het schaaft niet weer op. Het schaaft is de type van het enig aantrekkelijke, maar tegelijk ook zoo bang hulpeloze creatuur. De verloren zoon vindt er zijn type in, omdat 't type van het hulpeloos verloren in niets anders zoo sprekend uitkomt, als juist in het zoek geraakte, verloren en daardoor hulpeloos geworden lam. Natuurlijk doet dit er in 't minst niet op, dat ook het verloren schaaft niet voor redding vatbaar zou zijn. Veleer juist op die redding van het verloren schaaft wordt hier nadruk gelegd, maar dan met een geheel eigenaardige bedoeling. Wat hier uit moet komen is, juist, dat de als zondaar geboren mensch in zich zelf hulpeloos in doodelijke verlegenheid omdoelt, en eeniglijk door wat louter verbeurde en miskende genade is, tenslotte nog kan gered worden. Maar dit blijft dan toch, dat bij het schaaft meer dan bij enig ander schepsel die hulpeloze verlorenheid naar voren treedt, en daarom juist dit schaaft, zoo 't dan toch ten slotte gered wordt, de rijke, alles te boven gaande kracht van de reddende genade doet uitkomen.

Zelfs kan en moet men, waar we hier met den Schepper handelen, nog verder gaan. Het moet en mag niet voorgesteld, alsof er onder de vele creaturen ook zulke lammeren waren, die in haar hulpeloosheid om reddende genade als schreiden, maar hier vooral moet doorgedrongen tot de nog diepere gedachte, dat we hier handelen van den Schepper, en dat ook het optreden van zoo hulpeloos dier als 't lam in zijn verlatenheid, opzettelijk door Gods heilig bestel tot aanzijn is geroepen om den eenigen en alles te bovengaan rijkdom van Gods reddende genade naar voren te doen treden. De schepping van het hulpeloos lam, en de wonderheilsbeschikking die van Godswege over dit bijna verloren schaapje gemaakt wordt, komt hier geheel opzettelijk voor. Ze waren er niet, zoo, dat God de Heere nu met reddende genade tusschen beide treedt. Neen, het geldt hier een hulpeloosheid en verlatenheid, die opzettelijk in 't leven is geroepen, om den rijkdom en de weelde van Gods reddende genade, die hier schitteren moet, in 't volle licht te doen uitkomen. Er is niet een deel der dingen die God schep, maar Hij schep 't alles, en riep alles in 't leven en in 't aanzijn op de bepaalde wijze, waarop feitelijk het schepsel voor ons treedt. God vindt niet 't verloren schaaft, en zint nu op middelen om 't te redden, maar de verlegen positie van het verloren en hulpeloze schaaft wordt opzettelijk door God in 't leven geroepen, om ons den rijkdom van zijn scheppend en reddend vermogen in 't geredde verloren schaaft te doen bewonderen.

Het is in 't wonder plan van de Schepping Gods, dat alzo het verloren schaaft, het verloren lam zijn geheele eenige en eigenaardige plaats inneemt. Niet met zijdelingsche bedoeling, maar geheel opzettelijk wordt het schaaft tot aanzijn geroepen, om aan dat hulpeloos dier de wonder almacht Gods openbaar te doen worden. God vindt niet den jammer van het lam en zint nu niet op vonden en middelen om het te redden. God vindt niets in de Schepping. Het is alles product van zijn scheppenden zin en scheppend vermogen. En juist met het oog hierop is nu in 't Scheppingsplan Gods ook het zoo hulpeloze lam opgenomen, omdat dit schijnbaar niet te redden dier beeld en type voor ons zou worden van wat God Almachtig in den nood onzer zielen ter onzer redding zou doen, zoodat Hij ons opzettelijk in het hulpeloze schaaft toont, hoe zijn Almacht niet slotte juist omdat Hij 't alzo schep, niet enkel redding kan voortbrengen, maar zulk een wonder redding kan doen uitkomen, dat 't is of onze nood en jammer de Majesteit des Heeren nog rijker doet schitteren, ons tot heil en zijn naam tot prijs. De nadruk moet hier daarom op 't verloren schaaft vallen. Het is de verlorenheid van het hulpeloze schaaft, die op zoo schitterende wijze de tegenstelling doet uitkomen tusschen onze hulpeloosheid en verlatenheid, en de scheppende, vindingrijke genade Gods, die er juist alles op toebereid heeft, om de schittering van zijn genade te verhooien.

Dr. A. K.

Amsterdam, 24 Sept. 1920.

Op Woensdag 22 Sept. vond de opening der lessen aan de Vrije Universiteit plaats in de zaal der Theologische faculteit. In een samenkomen van Directeuren, Curatoren, Hoogleraren en Studenten hield de prorector Prof. Dr. Geesink daarbij een toespraak.

Na te hebben herinnerd aan het testament van Plato omtrent Xenokrates, when het niet aan lust, maar aan ijver ontbrak en aan dat van Paulus omtrent de Joden, in Rom. 10:2, wien 't niet aan ijver, maar aan lust ontbrak, en die de waarde van het onderwijs van den Apostel niet erkenden, kwam spreker tot zijn onderwerp: 'Lust en IJver als een tweerlei beding voor den student onzer Universiteit, om bij het volgen van haar onderwijs, de waarde daarvan te erkennen.'

Na eerst uit het ontstaan der Vrije Universiteit, haar wezen als gereformeerd te hebben doen kennen, werd aangebond dat en waarom voor haar studenten, ter voldoening aan dit tweerlei beding, gereformeerde geestesgesteldheid of mentaliteit noodig is.

Daarna werd gewezen zoo op de gevaren, die van binnen en van buiten deze mentaliteit bedreigen — bij welke laatste onder meer de rectorale Rede, door Prof. Dr. H. Visscher 'Van den eeuwigen vrede tusschen Wetenschap en Religie,' gehouden bij de Ditsviering der Utrechtsche Universiteit, ter sprake kwam, — als op het verweer, dat tegen deze gevaren te bieden is.

En ten slotte op wat, bij voldoende aan

dit tweerlei beding, zoo voor als van den student, na afloop zijner academische studie aan onze Universiteit, te verwachten is.

Voor hem, dat hij, de waarde van dat onderwijs erkennend, die niet alleen zal bepalen naar zijn bevrediging van behoefte aan nuttige, in de maatschappelijke betrekkingen bruikbare kennis, maar ook naar bevrediging zijner behoefte aan waarheid, aan overeenstemming tusschen zijn, door Gods openbaring beheerscht denken, en het zijn en gebeuren van wereld en leven. Daarbij zal hij dan noch eclecticus noch dualist zijn.

En van hem is te verwachten, dat hij, in dezen tijd van ontreding ook op sociaal gebied, naar wat eens de gedachte was die voorzat bij Dr. A. Kuyper, toen hij stichtte onze Universiteit, zal strijden tegen Ongeloof en Revolutie en voor het Geloof aan Gods Souvereiniteit en het Gezag van Gods Woord, waardoor het dwalend denken en daardoor dwalend handelen van menschen kan omslaan in waar, wijl naar Gods wil, denken en handelen.

Met belangstelling werd naar dit ernstige en bezielende woord geluisterd. Het was goed, dat Prof. Geesink, waar zelfs van bevriende zijde twijfel was geopperd of het ideaal, dat onze Hoogeschool nastreeft, wel te verwezenlijken is, nogmaals klaar en duidelijk kwam uiteenzetten, waarom geloof en wetenschap niet gescheiden mogen worden en wetenschap in den waren zin des woords alleen van het standpunt des geloofs uit kan verkregen worden.

Moge onder den indruk van dit goede woord de arbeid aan onze Hoogeschool door Hoogleraren en studenten met ijver en opgewektheid worden hervat.

Een schaduw op dit eerste samenzijn na de vacantie werd zeker geworpen door de ernstige ongesteldheid, die Prof. Bavinck trof. Er was in den laatste tijd door openhooping van allerlei arbeid te veel van zijn kracht geveerd. Dat heeft zich gewroken, doordien tijdens de Synode plotseling een inzinking kwam, die zelfs een oogenblik het ergste deed vreezen. Maar God de Heere heeft genadiglijk het gevaar afgewend, en er is goede hoop, dat na enkele maanden van rust Prof. Bavinck zijn taak aan onze School weer op zich zal kunnen nemen.

De Synodale Encycleek

De Generale Synode van Leeuwarden heeft naar aanleiding van de klachten, die bij haar waren ingekomen over verschillende afwijkingen en misstanden, zoowel wat de leer als het leven aangaat, gemeend tot de Kerkeraden het volgende ernstige woord te moeten richten:

Aan de Kerkeraden van de Gereformeerde Kerken in Nederland.
Weltevarende en Eerwachte Broeders!

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, op 24 Augustus 1920 en volgende dagen te Leeuwarden vergaderd, heeft zich geroepen geacht, zich met een woord van getuigenis en tevens van broederlijke waarschuwing en opwekking te wenden tot U als opzieners der gemeente.

Het valt toch niet te ontkennen, of ook de Gereformeerde Kerken staan heden ten dage in bijzondere mate bloot aan een menigte gevaren, die zoowel de zuiverheid harer belijdenis als de reinheid van haren wandel ernstig bedreigen. De Synode rekent zich gelukkig, te mogen weten, dat — gelijk ook uit de bij haar ingekomen voorstellen duidelijk bleek — er in de Kerken leeft een werkzaam begerte om tegen deze gevaren in de kracht des Heeren te waken en te strijden. Maar ze acht zich toch door deze wetenschap niet ontslagen van de roeping om ook van hare zijde al datgene te doen, wat in haar vermogen is om dezen ijver aan te vuren en ook voor de toekomst levendig te houden.

Verdubbeling van waakzaamheid is zeker dringend noodig.

Aan alle zijden toch is waar te nemen een verdwaaing en verfloring der geesten. Dit vervult ons met vrees en dennis niet alleen voor hen, die buiten zijn, maar ook voor diegenen uit ons eigen midden, vóór al ook onder het opkomend geslacht, die voor dezen ongoddelijken en verderfelijken tijdgeest dreigen te bezwijken.

Er zijn er, die worden medegevoerd door de leerings van het ongelooft, dat het Woord des Heeren driestweg verworpt, en allerlei menselijke wijsheid, die dwaasheid is bij God, daarvoor in de plaats stelt. De droeve ervaring, dat in de tijden der bestrijders van Gods Woord soms worden aangetroffen kinderen des verbonds, in den kring onzer Gereformeerde Kerken opgevoerd, mag wel tot ernst en waakzaamheid stemmen.

Nog verleidelijker voor velen zijn blijkaar die richtingen van onzen tijd, die eenzijdig wel het bealste en consequente ongelooft niet aanvaarden, maar anderzijds weigeren, hunne kracht alleen te zoeken in de onvoorwaardelijke erkenning van het Woord des Heeren en de daarin ons ontsloten kennis Gods in het aangezicht van Jezus Christus. Immers stelt men daarnaast of daarboven een ander gezag in geestelijke dingen, dat wezenlijk berust in den mensch, zoo niet in zijne rede, dan in zijn gevoel of in zijne geestelijke ervaring. In verband hiermede verkondigt men dan leerings, die in meer dan één opzicht zijn een vernedering van de dwaasheid des kruises met de wijsheid der wereld, waarbij ook de grondwahrheden van ons Christelijk geloof worden verzwakt of prijsgegeven en soms onder een schijn van vroomheid en een zeer Christelijken naam aanvaard wordt de leiding van den geest, die uit deze wereld is. Het principieel onderscheid tusschen de algemeene en de bijzondere, alleen zagnakende openbaring Gods wordt weggegooid; de belijdenis aangaande Jezus Christus als den eeniggeborenen Zoon Gods en zelf God, te prijzen in de eeuwigheid, blijft niet gehandhaafd; de leer der Schrift aangaande de verlossing, die in Christus Jezus is, wordt van haar kracht beroofd; geen enkele van de ons openbaarde Goddelijke verborgenheden blijft onaangetast; en in verband met dat alles wordt ook voor de praktijk van het leven het Woord des Heeren als onfeilbaar richtsnoer losgelaten en aan den geest

dezer eeuw een al te slappe tegenstand geboden. Terwijl men nu in onze kringen eertijds vaststond in de overtuiging, dat de oude beproefde waarheid niet mocht worden ingeruild voor deze vindingen van den menschelijken geest, schijnt er thans bij sommigen een andere gedachte post te vatten, en begint meer dan één het oer te neigen naar leerings, die toch blijkens Schrift en ervaring niet anders kunnen brengen dan verslapping des geloofs, verwarring van den geest, verlies van den vrede des harten, en een wandelen op paden, die steeds verder afvoeren van God en van Zijn Woord.

Eene andere openbaring van de geestesverwarring onzer dagen valt op te merken in den bloei van een groot aantal sekten en richtingen, ten deele reeds lang bestaande, ten deele in den nieuweren tijd opgekomen, die eene machtige propaganda drijven en onder ons niet altijd gesloten deuren vinden.

Hierbij is er nadruk op te leggen, dat het in vele dezer hedendaagsche dwalingen gaat om de fundamente van ons Christelijk geloof. Er hebben in de Christelijke Kerk steeds bestaan en bestaan ook thans nog richtingen, die wel op sommige punten de leer der waarheid niet recht verstaan, maar toch met ons wenschen te buigen voor het Goddelijk gezag der Heilige Schrift en aan de Christelijke leer in alle hoofdzaken van harte vasthouden. Natuurlijk heeft ook tegenover dergelijke afwijkingen de Kerk des Heeren steeds haar waarschuwend woord te doen uitgaan. Wat echter het gevaar in onze dagen zoo groot maakt, is dit, dat allerlei beginselen, opkomend uit het natuurlijk hart, en de ons openbaarde waarheid Gods in haar hartader aantastend, luide woorden verkondigd, zij het ook vaak onder allerlei schoonklinkende namen. Daarom is de strijd, dien de Kerk des Heeren hiertegen heeft aan te binden, gelijk te stellen met de worsteling, die ze in de eerste eeuwen had te voeren tegen richtingen als het Gnosticisme en het Manicheïsme, die de levens- en wereldbeschouwing van het natuurlijk menschenhart trachten te doen zegelieren over die van het Christendom en die haar aanhangers in het wezen der zaak tot het Heidendom terugvoeren. Zoo zijn — om slechts deze voorbeelden te noemen — stelsels als de Theosophie en het Spiritisme niet anders dan herleving van aloude Heidense wijsheid, Heidense mystiek en Heidense praktijken.

Toch vinden ze blijkbaar een vruchtbare bodem onder het tegenwoordige geslacht, dat weer, zoo als meermalen, van ongelooft tot bijgeloof vervalt en voor het lediggelaten hart bevrediging zoekt in datgene wat of een looze schijn is, of anderszest op rechtstreekse verbinding met de machten der duisternis. Zoo bedreigt ook ons hier een ernstig gevaar, wanneer we niet standhouden in de vastheid van des Heeren Woord.

Daarnaast wordt, om weer tot dit enkele voorbeeld ons te beperken, in het Mormonisme nog steeds krachtig gepropageerd een omverwerping van de Christelijke moraal, waartegen niet ijverig genoeg kan worden gewaakt. Immers wordt door deze en dergelijke propagandisten ook onder leden onzer Gereformeerde Kerken overpoosd gewerkt. Velen hunner dienen zich aan onder een schoone schijn. Niet ongaarne beroepen ze zich op enkele woorden uit de Heilige Schrift, immers vertoont ook de Satan zich menigmaal als een engel des lichts; en zoo trachten ze de eenvoudigen van hun geloof te berooven. Ook hier is ernstige reden om te waken en te bidden, opdat er niet velen worden verleid.

Het kon niet nithijven, of de verwerping van Gods Woord moest leiden tot het opstellen van allerlei ongeloofttheorieën, waarin de ordeningen, door God blijkens Schrift en historie voor het menscheijk leven gesteld, worden geloofend en bestreden. Ook de jammer van den wereldoorlog en zijne gevolgen heeft niet tot bekeering geleid en werd veeleer aanleiding, dat velen zich nog drierter tegen de Goddelijke ordinantie hebben gekant. Allerlei anti-Goddelijke stelsels, die reeds lang de fundamente der menscheijk samenleving trachten omver te werpen, hebben nu in zoo breeden kring aanhangers gevonden, dat niet zonder grond velen beducht zijn voor een teloor gaan van alle staatkundige orde, van een geregeld maatschappelijk samenleven, ja zelfs van het kostelijk kleinood des huwelijks. En bij die verderfelijke strekking bevatten deze theorieën zooveel aanlokkelijks voor het natuurlijke hart, dat zelfs belijders van den Christus voor haar ontzettende gevolgen niet altijd een goed opblijken te hebben.

Zoals leer en leven ten allen tijde nauw verbonden zijn geweest, gaat ook thans met het bovenstaande in breede kringen gepaard een levenspraktijk, die aan alle hooger ideaal is gespeend, en waarin Goddelijke en menscheijk wetten met voeten worden getreden. En ook hier — misschien zelfs hier het allermeest — wordt openbaar, dat de belijders van den Christus zich niet onbesmet hebben bewaard van de wereld. Wel mag dankbaar worden erkend, dat nog op velerlei wijze door de Christenen wordt gevoerd een verblijdende strijd tegen den geest der eeuw. Maar daarnaast is zooveel, dat tot droefheid stemt. Niet alleen bij diegenen onder ons, die schijnen te wankelen op het stuk der Belijdenis, maar ook bij velen, die zeggen, vast te houden aan de zuivere leer, valt op te merken een inzinking der levenspraktijk, en eene wereldgelijkvormigheid, die met zorg moet vervullen.

Wij zeggen dit niet om aan te bevelen eene 'doopersche mijding', die terecht door onze Kerken steeds is veroordeeld; noch om der gemeente lasten op te leggen te zwaar om te dragen, of geboden voor te houden, welke niet op het Woord des Heeren zijn gegrond. De gaven, door God geschonken in het rijk der natuur, en in de ontwikkeling van menscheijk wetenschap en kunst geboden, zal ook de Christen dankbaar waardeeren en gebruiken, zoolang dit waaijk kan geschieden tot Gods eer, en tot stichting van den naaste. Wat God in Zijn Woord van ons eischt, is niet, dat we uit deze wereld zullen gaan, maar dat we onszelven onbesmet zullen bewaren van de wereld en van den geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid. Maar wanneer we aan dezen elsch de levensopenbaring onzer Kerken toetsen, wie zou dan durven zeggen, dat onze trouw hier niet meermalen heeft gefaald?

Reeds dikwijls, en zeker niet zonder grond, is er geconstateerd eene verachtering in de genade, eene gemis aan krachtig geloofleven, aan verborgen omgang met God en den Heere Jezus Christus, aan ware verbondenheid des harten, aan een geloovig aangrijpen der beloften Gods in Christus, aan een leven bij het Woord des Heeren, aan terheid der consciëtie bij het verkeer in het midden der wereld. Als rechtstreeks gevolg hiervan openbaart zich eene steeds meer om zich grijpende wereldgelijkvormigheid, een opgaan in de dingen des levens, een dienen van den Mammon, waardoor

somtijds de handel en wandel der Christenen — men denke slechts aan alles wat de oorlogsjaren gaven te aanschouwen — nauwelijks of in het geheel niet meer van dien der wereld is te onderscheiden. Dit jaagt naar het aardse is mede oorzaak, dat bij hoog en laag de rechte verhoudingen in het maatschappelijk leven zoo weinig worden verstaan, en dat ook vele Christenen eene prooi dreigen te worden van bovenbedoelde stelsels, die het op omverwerping der maatschappelijke orde hebben gemunt.

Veel meer nog ware er te noemen. Zelfs moet helaas! worden gevraagd, of niet sommigen onzer zich bezondigen aan de schandelijke praktijken van het zogenaamde Neomalthusianisme, welke toch inhouden niet alleen eene verachting en verwerping van den huwelijkszegen en eene onderminning der volkskracht, maar ook een opzettelijk vergriep aan het heilijk werk des Scheppers en aan de heiligste ordeningen, door Hem voor het natuurlijke leven gesteld, eene opening van den weg voor de ongehoorzaamheid en eene weerhouding der uitbreiding van Christus' kerk in den weg des verbonds.

Wat nog tenslotte niet onvermeld mag blijven, is dit, dat sommigen begeerte blikken slaan naar verlei, dat totduur door de Christelijke zede buiten onze kringen was geweest, als zijnde of zondig in zichzelf, of anderszest in deze zondige wereld en in zijn thans bestaanden vorm zoo nauw met het leven der zonde verbonden, dat het meedoeden aan dit alles voor de Christenen terecht voor ongeoorloofd gold. In het algemeen schijnt bij velen op den voorgrond te treden de vraag, wat er voor den Christen nog mee door kan, in plaats dat ieder zich allereerst afvraagt, op welke wijze hij, door zijn doen en laten, het meest kan medewerken tot de verhooging van Gods eer, tot de verkondiging van den naam des Heilands, tot den opbouw der gemeente en tot stichting van den naaste.

Al deze geestelijke krankheden van onzen tijd zijn ons dermate op het hart gebonden, dat wij ons geroepen achten, in den naam des Heeren een woord van broederlijke waarschuwing en opwekking te richten tot U, die als opzieners over de kudde des Heeren gesteld zijt.

Wie onzer zou durven zeggen, dat hij in zijn persoonlijk en in zijn ambtelijk leven heeft gedaan al wat hij schuldig was te doen, en dat hij in geestelijken zin vrij is van het bloed van de kinderen van onzen tijd?

Laten wij dan, broeders! in gebed en arbeid onzen ijver verdubbelen, opdat wij getrouw mogen zijn in het heerlijke werk, dat wij als medebeiters Gods mogen werken tot den opbouw Zijner gemeente en tot bestrijding van de macht der duisternis.

Vergeten wij niet het woord, door den Heere Christus tot Zijne jongeren gesproken, dat er valse profeten zullen opstaan, die er velen zullen verleiden (Matth. 24: 11). Zelfs heeft Hij hierbij gewaagd van groote tekenen en wonderen, om indien mogelijk ook de uitverkorenen te verleiden (Matth. 24: 23). Met angrijpende ernst getuigt Hij: 'Ziet, Ik heb u nu voorgesagt!' en Hij liet er Zijn rijkdoordringend 'waaakt!' op volgen. En Paulus schreef aan zijn veelgeliefden zoon: 'Wederleg, bestraft, vermaan in alle lankmoedigheid en leer. Want er zal een tijd komen, dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar ketelachtig zijnde van gehoor zullen zij zich leersaars vergaderen naar hun eigen begeerlijkheden, en zullen hun gehoor van de waarheid afwenden, en zullen zich keeren tot fabelen' (2 Tim. 4: 2-5).

Laten wij dan, broeders! den ernst der tijden en de roepstem van des Heeren Woord verstaan. Laten de Dicenaren des Woords en ook de Ouderlingen, ijverig het Woord Gods onderzoeken, en tevens kennis nemen van de geestesstroomingen onzer dagen, opdat zij krankheid en medicijn beide mogen kennen.

Laten wij zorg dragen, dat in den Dienst des Woords niet alleen de waarheid worde verklaard en toegepast, maar ook, zoover dit noodig is, de dwaling — vooral in haar hedendaagsche vorm — worde ontdekt en bestraft; en dat ook in het catechetisch onderwijs het zaad der gemeente wapenen ontvange in den strijd tegen de leugen.

Laten de Ouderlingen op dezen arbeid der Dicenaren in getrouwheid toetien. Maar laten zij ook bedenken, dat tot het ouderlingenambt behoort het tegenspreken der dwalingen: immers eischt de heilige apostel, dat een opziener 'vasthoudt aan het getrouwe woord, dat naar de leer is, opdat hij machtig zij, beide om te vermanen door de gezonde leer, en om de tegensprekers te weerleggen'. (Titus 1: 9). Laat er dan ook in dezen oefening zijn, opdat niet de zielen verward raken in de strikken der duisternis, mede door de onbekwaamheid van hen, die over haar behoorden te waken.

Laten wij in al onzen arbeid, ook in het bezoeken der huizen, doen schijnen het licht van 's Heeren Woord tegenover de duisternis, die de volken bedekt, en de schemering, waarin velen willen wandelen; laten we alom verkondigen het heilig recht des Heeren, en de groote heide Gods, in Christus Jezus ons bewezen. Laten we bidden en strijden, opdat het zwakke worde versterkt, het afgedwaalde worde wedergebracht, en de gemeente van onzen Heere Jezus Christus in deze duistere tijden beantwoorde aan hare heerlijke roeping, om te zijn eene stad op een berg, een licht op den kandelaar, om aan eene wereld vol zonde en ellende door belijdenis en wandel te verkondigen de daden van Hem, die ons uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht.

Weest dan wakker, broeders! en ziet toe op het erfdeel des Heeren. Wandelt zelf in voorrechtigheid en in de vreze Gods. Benadringt u, dat gij onbevlekt en onstraffelijk moogt bevonden worden. Wij reizen naar eene stad, waar heiligheld het eeuwige sieraad zal wezen. Een iegelijk die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is.

Hem nu, die machtig is, u van strijkelen te bewaren, en onstraffelijk te stellen voor Zijne heerlijkheden, in vreugde, den alleen wijzen God, onzen Zaligmaker, zij heerlijkheden en majesteit kracht en macht, beide nu en in alle eeuwigheid! Amen! (Judas: 24, 25).

De Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland namens haar

Dr. J. van der Munnik, voorzitter.
Dr. J. C. de Moor, assessor.
Dr. A. de Geus, te scriba.
Dr. G. Keizer, te scriba.

Opdat ook de gemeente van dit getuigenis kennis neme, verzoeven wij U, het bovenstaande van den kansel te doen voorlezen.

Misschien is dit Synodale schrijven wat lang uitgevallen en had de indruk krachtiger kunnen wezen, wanneer het schrijven korter was geweest, maar dit neemt niet weg, dat de Synode een goed werk heeft

gedaan met de opzieners der gemeente te wijzen op de vele gevaren, die in onze dagen het leven der gemeente bedreigen. Moge dit schrijven, dat naar den wensch der Synode op den kansel aan de gemeente zal worden voorgelezen, maar dat toch in de eerste plaats voor de ambtsdragers bestemd is, invloed ten goede uitoefenen. Het moge de kerkeraden verwarakken om met te meer ernst den strijd aan te binden tegen de verschillende afwalingen en zonden, waarop de Synode wees. Zal dit met vrucht geschieden, dan is niet alleen scherp toezicht op de gemeentelidengewenscht, maar dan dienen de ambtsdragers zelf een goed voorbeeld te geven. En met name mag er wel eens op gewezen worden, dat de ouderlingen naar het Woord der Apostelen bekwamen moeten zijn, niet alleen om bij het huisbezoek stichtelijk te spreken, maar ook om de dwalingen van onzen tijd te wederleggen en te weerstaan.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Zeist, f. 5.—; van den heer C. B. te Ermelo (Unieff), f. 2,50; van mejuffrouw M. L. te Bussum, f. 10.—; door bemiddeling van Dr. B. van Schelven van zuster D. te Amsterdam, f. 10.—.

Da. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter,
Arnhem, Velperweg 83.

Leestafel.

1. H. S. S. KUYPER. DE PILGRIMFATHERS IN NEDERLAND. Uitgave van J. H. Kok te Kampen. Einde Augustus en begin van deze maand is, zoo ten onzent als in Engeland en Amerika, feestelijk herdacht het feit, dat eenige Engelse PURITAINEN, die later 'Pelgrimvaders' zonden heeten, met de MAYFLOWER naar AMERIKA overstaken en daar de kolonie 'New England' stichtten. Het doel van die reis was, zoolals M. J. KUYPER in dit boekje terecht schrijft, 'vrij te zijn God naar Zijn Woord en hun geweten te dienen. Een vrijheid, die hun, in eigen vaderland, op straffe des dood verboden was'.

Met de stichting van 'New England' is dit doel bereikt en daartuit is, zoolals het meer gaat, een ander doel ontstaan en ook verwezenlijkt, de grondlegging van de Republiek der Verenigde Staten van Noord-Amerika.

De omstandigheid, dat deze PURITAINEN, alvorens naar AMERIKA te gaan, van 1608—1620 in ons land hebben gewoond, maakt dat ook wij, NEDERLANDERS, aan de feestelijke herdenking deelneemen.

Doordat DE HERAUT de laatste maanden 'in half uniform overtoerde,' komt de aankondiging van M. J. KUYPER's 'spost testum'.

Toch mocht die aankondiging hier niet achterwege blijven.

En dat niet alleen uit courtoisie tegenover de schrijver, maar ook omdat een feit van zoo verstrekkende en daarbij blijvende betekenis in de historie van ons geslacht als dat wat zij beschrijft, nog in andere tijden in herinnering moet blijven, dan in zijn gedenkbaren of op zijn gedenkdagen.

Daarbij komt dat dit boekje, het telt maar 57 bladzijden, in velerlei opzicht geschikt is, om wat de Pelgrimvaders wilden en bestonden en wat onder Gods leiding daartuit geworden is, in herinnering te houden.

Het trof mij, hoe juist de schrijver reeds terstond zoo het een als het ander typeert met de twee bijbelpaatsen Hebr. XI:13—16 en Jes. LX:22.

Maar ook is zij met het opstellen van dit geschrift niet over één nacht is gegaan. Zoolals toch uit haar twee boeken over AMERIKA bleek, stond zij tegenover het in dit boekje behandeld onderwerp niet vreemd, en toch heeft zij, voor zich tot schrijven te zetten, den raad ingewonnen van twee op dit stuk betrouwbare giden. 'Ik raadpleegde,' zoo deelt ze haar lezers mede, 'de Pilgrimfathers' van Dr. D. Plooy, Secretaris van het Nederlandsche Pilgrimfathers-Comité, en 'de Pilgrimfathers-herdenking in 1920' door Prof. Dr. A. Eekhof, lid van bovengenoemd Comité en Hoogleraar in de geschiedenis van het Gereformeerd Protestantisme aan de Universiteit te Leiden.'

Laat mij er nog aan toevoegen, dat zij met omniskenbaar belletristisch talent vertelt; wie die Pilgrimfathers waren; waarom ze weg gingen uit Engeland; wat wij, Nederlanders, met die Pilgrimfathers te maken hebben.

Dat in de wijze waarop M. J. KUYPER haar onderwerp beschrijft, de visie van haar Gereformeerde mentaliteit uitkomt, zal voor de meeste HERAUT-lezers des te meer reden zijn om met dit haar jongste geschrift kennis te maken.

Toch heeft deze kijk op het onderwerp allereerst een trouw vermelden van de feiten der historie verhindert. Ik ben het dan ook dikmaal goed eens met den bekwaamen KERKEN-NUUWSCHRIJVER van de NIEUWE ROTTERDAMSCHE COURANT, die, kort na de verschijning van DE PILGRIMFATHERS IN NEDERLAND schreef: 'Met het oog op de actualiteit van het onderwerp zal het boekje, dat den ongewijde aardig orienteert, wel zijn lezers vinden.'

2. L. VAN ELK, MULTATULI'S 'GEBED VAN DEN ONWETENDE', J. H. Kok, 1920, Kampen. Toen ik, vluchtig-kijkend op den omslag dezer ons onlangs toegezonden brochure, in oprichtig-roode reuzetletters den naam MULTATULI en in letters van gelijke oprichtigheid, maar van wat meer bescheiden afmeting, het opschrift van DEKKER's befaamd 'GEBED', — was mijn eerste gedachte: 'dat is niets voor de HERAUT en zelfs niet om, zoolals ik nog wel eens doe, ten einde mijn boekerij tegen overvoeding te behoeden, aan PATRIMONIUM of andere Christelijke Bonden en Vereenigingen cadeau te sturen.'

Maar wat verder kijkend, kwam ik van deze gedachte al spoedig terug. Boven den, in het midden van het titelblad gedrukten, naam van den schrijver der brochure las ik 'nauder ontleele en onder dien naam, in heel kleine lettertjes, 'straatpred. der Geref. Kerk te 's Gravenhage'. En wat deed vervolgens mijn laatste min-gunstig vermoeden omtrent den aard der brochure, als 'a benauwden morgen-droom' bij het ontwaken, was, dat ik aan den voet van het titelblad den naam van den uitgever J. H. Kok las.

Dit alles was me 'n verademing.

MULTATULI is geantikeerd.

Zijn geuspeerde reputatie vond haar graf in de geestelijke strooming van de niet-Christelijke religieuze onzer dagen, en wat zij ons als erfdeel naliet, is in zijn, ook door mij reeds als student gewaardeerde, schriftant, waarvan me door de literaire beweging van '80 is geprooteerd, en wat hij met zijn MAX HAVE